

OVER TRUFFELS EN NOG WAT.

(Vervolg van blz. 201).

E merkt misschien in alle bescheidenheid op, dat ik wel wat ver van mijn onderwerp afdwaal. Dat is echter niet het geval, ik heb alleen maar een kleine omweg gemaakt, die sneller tot het doel voert. De rechte weg is immers niet altijd de kortste.

Ik liep dan het vorig jaar in October tusschen de dennetjes om wat poppenknotsen voor een demonstratie te zoeken, toen ik ineens struikelde over — een bruine schubbigste stekelzwam, een kanjer van een pond of vier. Terwijl ik een oogenblik mijn horizontale toestand bepeins, valt mijn oog op een paar zwartbruine knotsjes, die een centimeter of drie uit het mos opstaken (fig. 13). Je moest er letterlijk bovenop vallen om ze te zien, zoo weinig vielen ze in 't oog. De schrik van de val verdween voor de verrassing van de vondst: 't moesten de lang gezochte aardtongen (Geoglossums) zijn. Maar Oudemans bracht me al heel gauw tot Cordyceps en wel tot een heel merkwaardige soort, ophioglossoides, die niet op insecten, maar op — hertentruffels leeft (fig. 14). Dat moest ik zien, om het te gelooven, en werkelijk vond ik de volgende dag een eindje onder de moslaag de truffels in allerlei grootte. Ze behoorden tot de gewone soort; de korrelige, die in fig. 1 afgebeeld is.

Deze Cordyceps draagt zijn tweede naam terecht, want hij lijkt wel iets op de sporenaar van de addertong, (Ophioglossum), het varentje, dat veel in duinpannetjes voorkomt.

Verwarring met aardtongen (fig. 15) is niet wel mogelijk; wie twijfelt, behoeft het knotsje slechts in de lengte door te snijden. Hij ziet dan met de loupe de ascushokjes langs de rand zitten, wat naar ik hoop (fig. 16) zal aan-

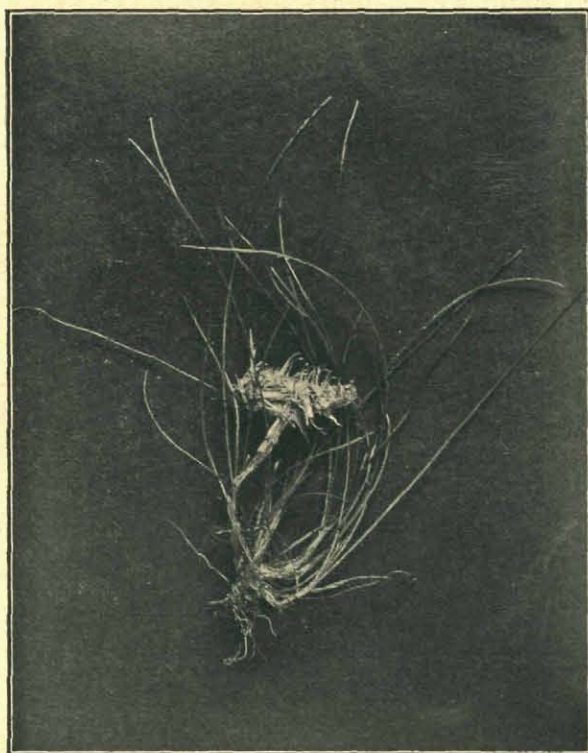

Fig. 12. Konidiënvoorn van Cordyceps op een rups; ware grootte.

toonen. Geoglossums hebben zulke hokjes (perithecieën) niet, en onderscheiden zich bovendien door kortere sporen met 7 tusschenschotjes. (fig. 9d). Later heb ik nog een massa truffelknotsen gezien en opgemerkt, dat ze onderling heel wat verschillen, zoowel in vorm als in kleur. Tot heden heb ik daarvoor nog geen oorzaak voor kunnen vinden. Wel vond ik, dat de *Cordyceps* zoowel op de gewone als op de stekelige hertentruffel groeit, (fig. 17) en ook dat de boeken ten onrechte beweren, dat ze op rottende truffels voorkomt. Ik ben overtuigd, dat ze hun gastheer ook wel aantasten, als deze nog gezond is. En voor die overtuiging kan ik toevallig iets aanvoeren ook, wat ik te danken heb aan Mej. A. C. Zijm, consul der Myc. vereeniging voor Noord-Holland.

Die had op de laatste vergadering van deze vereeniging onder heel veel

Fig. 13. De Truffelknotszwam (*Cordyceps ophioglossoides*); ware grootte.

ander moois ook een vingerlang, griffeldik geelgesteeld zwammetje met massieve bruin-zwart-glimmende pukkellige kop meegebracht, waarmee men geen weg wist.

Een dergelijk exemplaar had ik een week te voren bij gelegenheid van onze paddestoelen-tentoonstelling gevonden, maar ik merkte al gauw, dat ik het toen inderhaast verkeerd gedetermineerd moest hebben. Thuis gekomen bekeek ik de doorsnee van de hoed en de asci nog eens, die ik toen gemaakt had en opeens vielen me de schellen van de oogen. De onbekende moest een *Cordyceps* zijn, maar dan een derde soort. Ik vond deze soort als *C. capitata* Fr. beschreven.

Nu moest nog uitgemaakt worden, waarop deze dan leeft. En jawel, op

de vindplaats van 't geelgesteelde zwartkopje groef ik niet alleen hertentruffels (*E. muricatus*) uit, maar ook jonge *Cordyceps capitata* met prachtig gele stelen en kastanjebruine kopjes (fig. 18).

De gastheeren waren nog geheel gaaf, alleen kon ik op de doorsnee *geen* enkel *sporenblaasje* ontdekken, de inhoud was geheel doortrokken met de zwamdraden van de parasiet. Ik denk, dat de truffel, nog vóórdát ze tot ascusvorming overgaat, al aangetast wordt en dan is 't met haar verdere groei waarschijnlijk gedaan.

Ons sierlijk zwammetje is volgens Oudemans nog maar éénmaal in ons land aangetroffen en wel in 't Baarnsche bosch door Dr. J. H. Wakker, 17 Oct. 1887. Het zal wel vaak over 't hoofd gezien, of, zooals in mijn geval, verkeerd gedetermineerd zijn, want doornig is en blijft voor ons liefhebbers de weg door 't wondere zwammenland.

Breda.

B. E. BOUWMAN.

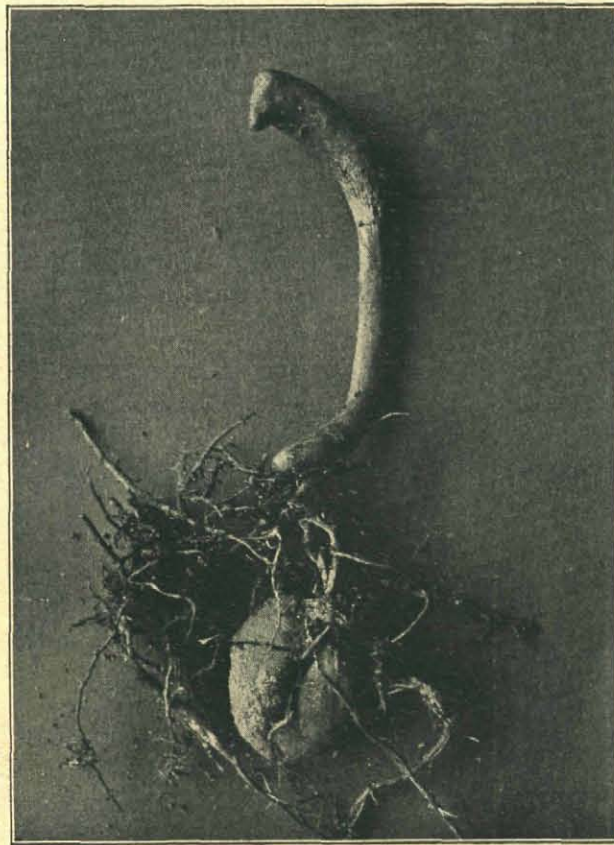

Fig. 14. De Truffelknotszwam, woekerend op de korrelige hertentruffel. (*Elaphomyces granulatus*); ware grootte.

HET BILZENKRUID.

(*Hyosciamus niger* L.).

IN bijna geheel Europa en een deel van Azië, komt een interessante gifplant voor, nl. het bilzenkruid. Ook in ons vaderland is deze plant bijna overal, hoewel altijd min of meer, zelden te vinden. Wie er kennis mede wil maken, moet gaan zoeken op ruige plaatsen, langs de randen van tuinen en kerkhoven, bij losplaatsen van schepen, op mesthoopen, op bouwterreinen en dergelijke plekken. Het bilzenkruid toch kiest